

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

24 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal în componență:

Președinte – Nadejda Toma,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Iurie Diaconu, Victor Boico,

juducând în ședință, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Plîngău Alexandru, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, în cauza penală în privința lui

Tacu Liliana XXXXX, născută la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 08.05.2019 până la 09.07.2019;

Instanța de apel de la 14.08.2019 până la 20.07.2020;

Instanța de recurs de la 14.10.2020 până la 24.05.2021.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești, sediul central din 09 iulie 2019, Tacu Liliana a fost achitată de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal pe motiv, că fapta nu a fost săvârșită de inculpată.

Prin aceeași sentință a fost încetat procesul penal în privința lui Andronic Elena, în privința căreia hotărârile nu se contestă.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a reținut că, inculpatei Tacu Liliana i se încredințează comiterea infracțiunii, prevăzute de art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal, astfel ultima fiind numită în funcția de director în baza Ordinului nr. 211-b din 15.12.2009 emis de Direcția Generală Învățământ Tineret și Sport Hîncești, și activând în această funcție la Grădinița de copii nr. XXXXX „XXXXX”, cu sediul în XXXXX, în baza contractului individual de muncă încheiat cu Primăria orașului Hîncești la 14.12.2016, având calitatea de persoană cu funcție de răspundere în virtutea prevederilor art. 123 Cod penal, neîndeplinind corespunzător obligațiile sale de serviciu prevăzute în fișa de post a directoarei de grădiniță aprobat prin ordinul nr. 211-b din 15.12.2009 potrivit căreia, „*directorul poartă răspundere pentru asigurarea securității vieții și sănătății copiilor, răspunde de respectarea condițiilor și a exigentelor privind normele de protecție și securitate în muncă. de protecție civilă și de pază contra incendiilor în unitatea de învățământ*” cât și a prevederilor Regulamentului sanitar

pentru instituțiile de educație timpurie, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1211 din 04.11.2016, ce impune ca, *„în instituțiile de educație timpurie să se respecte siguranța în exploatare care presupune protecția tuturor copiilor împotriva riscului de accidentare în timpul exploatării normale a spațiului din interiorul clădirilor, precum și a spațiului aferent acestora”*, ca rezultat al unei atitudini neglijente și neconștiincioase față de ele, la data de 28.09.2018, aproximativ ora 11:30, în grupa medie, în timp ce se desfășurau activități cu copiii, a căzut un dulap peste Popa Ariana, născută la XXXXX (3 ani), în rezultatul căreia ultima a suferit, conform Raportului de expertiză medico-legală nr. 201822ID0214 din 11.12.2018, traumă cranio-cerebrală acută cu comoție cerebrală, fractură denivelată a osului parietal pe stânga cu înfundare de 2 mm, plagă a pielii păroase a regiunii parietale pe stângă capului, leziuni ce se califică ca vătămări corporale grave. Acțiunile lui Tacu Liliana au fost calificate de către acuzatorul de stat în baza art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal după semnele *„nedeplinirea corespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente și neconștiincioase față de ele, care au provocat urmări grave”*.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul prin care a solicitat casarea parțială a acesteia, rejudecare cauzei în partea achitării inculpatei Tacu Liliana, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Tacu Liliana să fie recunoscută culpabilă de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal și în baza acestui articol a-i nunci pedeapsa de 3 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 5 ani și în corespundere cu prevederile art. 90 Cod penal de suspendat condiționat executarea pedepsei pe o perioadă de probațiune de 3 ani.

În motivarea celor solicitate, procurorul a indicat că sentința în privința achitării inculpatei Tacu Liliana este ilegală și necesită a fi casată, deoarece instanța de judecată nu a ținut seama la justa apreciere a calității subiectului infracțiunii de neglijență în serviciu prevăzut de dispozițiile art. 329 Cod penal, statuând că inculpata Tacu Liliana este persoană cu funcție de răspundere, având atribuții organizatorico-economice, dar potrivit art. 329 Cod penal, ca subiect al răspunderii penale este persoana publică.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, a fost respins ca fiind nefondat apelul declarat de către procuror, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. În motivarea deciziei adoptate instanța de apel a subliniat că, instanța de fond a pronunțat o sentință motivată și în corespundere cu probele administrate în respectiva cauză penală.

Examinând probatoriul prezentat și reieșind din specificul survenirii prejudiciului, instanța de apel a constatat că nu s-a probat că Tacu Liliana, nu și-ar fi

îndeplinit corespunzător obligațiile de serviciu ce-i revin în exclusivitate din normele Regulamentului sanitar pentru instituțiile de educație timpurie, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1211 din 04.11.2016, ce impune ca, *„în instituțiile de educație timpurie să se respecte siguranța în exploatare care presupune protecția tuturor copiilor împotriva riscului de accidentare în timpul exploatării normale a spațiului din interiorul clădirilor, precum și a spațiului aferent acestora”*, precum și obligațiunile de serviciu prevăzute în fișa de post a directoarei de grădiniță aprobat prin ordinul nr. 211-b din 15.12.2009 potrivit căreia, *„directorul poartă răspundere pentru asigurarea securității vieții și sănătății copiilor, răspunde de respectarea condițiilor și a exigentelor privind normele de protecție și securitate în muncă, de protecție civilă și de pază contra incendiilor în unitatea de învățământ”*.

În cadrul examinării cauzei s-a constatat că, Tacu Liliana în calitate de director, a atras atenția educatoarelor, care nemijlocit supraveghează copiii în grupe despre faptul, că două dulapuri nu sunt prinse de podea și ca să fie prudente. În ședința de judecată, prin declarațiile martorului Golban Natalia, Cociorvă Stela, cât și prin declarațiile inculpatei Andronic Elena acest fapt a fost dovedit. Incidentul s-a produs pe motivul imprudenței educatorului din grupa copilului, care, deși știa că este interzis primirea covoarelor de la persoane, a acceptat două covoare datorite de o bunică a unui copil din grupa respectivă și, fără știrea directoarei grădiniței, adică a lui Tacu Liliana, le-a așternut la podea, ridicând dulapurile, despre care au fost prevenite de către directoare și astfel, încălcând siguranța acestora.

La caz, inculpata a executat corespunzător toate obligațiile ce îi revin. În mod normal (atât din punct de vedere obiectiv cât și subiectiv), inculpata a întreprins toate acțiunile corespunzătoare. Nu a cunoscut despre aducerea covoarelor și nici nu putea să știe și nu a cunoscut despre ridicarea dulapurilor. În situația respectivă (*când au fost aduse covoarele și ridicate dulapurile fără știrea sa și fără să existe posibilitatea reală ca să cunoască*), nu se impuneau alte acțiuni suplimentare.

Prin urmare, învinuirea inculpatei Tacu Liliana a faptului, că ea nu și-a îndeplinit în mod corespunzător ca o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente și neconștiincioase față de ele, care au provocat urmări grave, nu și-a găsit confirmare în ședința de judecată.

5. Împotriva deciziei declară recurs ordinar procurorul care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală solicită casarea acesteia, cu remiterea cauzei spre rejudecare de către aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În susținerea celor solicitate, procurorul subliniază că, instanța de fond a indicat că inculpata nu este subiect al infracțiunii incriminate, iar instanța de apel menținând sentința de achitare susține că ultima în calitate de director nu se face vinovată de

comiterea infracțiunii, deoarece a instruit educatoarele, astfel incidentul s-a produs din imprudența educatorului.

Astfel, decizia este una contradictorie și insuficient motivată contrar rigorilor art. 6 al Convenției.

6. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu actele cauzei și ținând cont de expusă în referință de către avocatul Bordei Teodor în numele inculpatei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, pentru considerentele de drept și de fapt expuse în contextul ce urmează.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Soluția de admitere a recursului declarat, în drept, se întemeiază pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căreia judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanță, la această etapă a procedurilor.

Din conținutul recursului deferit judecății se constată că procurorul își întemeiază recursul pe temeiurile de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, criticând decizia instanței de apel prin aceea că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta expus neclar sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Colegiul penal lărgit subliniază că, recurentul critică soluția adoptată de către instanța de apel, deoarece contravine circumstanțelor cauzei și probelor administrate în prezenta speță și nu corespunde cerințelor prevăzute de art. 414 Cod de procedură penală.

Așadar, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, ce au dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, în același timp, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din dispozițiile art. 414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate

da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit menționează că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor ce a fost declarat.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu; dacă fapta a fost comisă de către inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă; dacă există circumstanțe atenuante și agravante; dacă probele au fost corect apreciate; dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal ori civil au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Deci, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urmează să expună în hotărârea adoptată situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptei săvârșite de către acesta sau nevinovăția acestuia și temeiul achitării, prevăzut de normele procesual penale.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Astfel, verificând asupra principiului respectării normelor de drept menționate mai sus, Colegiul penal lărgit constată că, potrivit deciziei recurate instanța de apel a menținut sentința primei instanțe prin care Tacu Liliana a fost achitată de sub

învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal pe motiv, că fapta nu a fost săvârșită de inculpată.

Analizând sentința pronunțată de către prima instanță, Colegiul penal lărgit constată că instanța de judecată a invocat temeiul de achitare precum că fapta nu a fost săvârșită de inculpată, însă în partea descriptivă a sentinței a indicat concluzii din care rezultă și alt temei de achitare, de rând cu cel indicat în dispozitiv.

Așadar, instanța de recurs consideră esențial de elucidat următorul aspect, prin prisma conținutului deciziei.

Potrivit sentinței de achitare, instanța de apel a indicat un șir de concluzii cum ar fi „(...) în acțiunile inculpatei lipsește și componenta de infracțiune din motivul lipsei subiectului (...) lipsește legătura causală între acțiunile/inacțiunile lui Tacu Liliana și consecințele produse (...)”, ceea ce semnalează temeiul de achitare prevăzut la pct. 3) alin. (1) art. 390 Cod de procedură penală, unde este stipulat că, sentința de achitare se adoptă dacă fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, concluzie enunțată în partea descriptivă a sentinței (vezi f.d. 1-18, vol. II).

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că, deși instanța de apel a conchis că inculpata urmează a fi achitată de sub învinuirea înaintată din motivul că fapta nu a fost săvârșită de către inculpată, în urma sintezei concluziilor evocate de către prima instanță în hotărârea pronunțată și menționate supra, se observă o inadvertență în stabilirea temeiului ce stă la baza achitării lui Tacu Liliana, fiind constatate concluzii cu temeiuri de achitare diferite „fapta nu a fost săvârșită de inculpată” și „fapta inculpatei nu întrunește elementele infracțiunii”, temeiuri prevăzute de art. 390 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală.

Pe cale de consecință, Colegiul penal lărgit atestă că, menționarea concomitentă a două temeiuri de achitare care se exclud una pe alta, în aceeași hotărâre judecătorească este o eroare de procedură, fapt ce în viziunea Colegiului semnalează prezența temeiului pentru recurs „motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii”, care este prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Subsecvent, Colegiul penal lărgit reamintește că, rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite.

Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției. Dreptul de a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse (*a se vedea cauza Fomin vs Moldovei din 11 octombrie 2011, nr. 36755/06*).

Rezumând cele menționate mai sus, încălcările enunțate determină incontestabil Colegiul penal lărgit să concluzioneze asupra necesității de a casa decizia instanței de apel care a menținut o decizie viciată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel are obligația cu strictețe să respecte prevederile art. 414 Cod de procedură penală, să înlăture erorile enumerate mai sus, să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor prezentate, minuțios să studieze și corect să aprecieze juridic materialele cauzei în tot ansamblul lor, să țină cont de jurisprudența națională, de hotărârea Curții Constituționale nr.24 din 17.10.2019, de cele expuse în prezenta decizie legate de justa apreciere, sub toate aspectele, complet și obiectiv a tuturor împrejurărilor cauzei, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs și în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Plîngău Alexandru, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, în cauza penală în privința lui *Tacu Liliana XXXXX*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Decizia pronunțată integral la *24 iunie 2021*.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Victor Boico